DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

CYNANCHE TRACHEALI.

DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS,

DE

CYNANCHE TRACHEALI;

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

EX AUCTORITATE DIGNISSIMI VICE-CANCELLARII

ARCHIBALDI DAVIDSON, S. S. T. P. P.

ET COLLEGII GLASG. PRAEFECTI;

NEC NON,

AMPLISSIMI SENATUS ACADEMICI CONSENSU,

ET

NOBILISSIMAE FACULTATIS MEDICAE DECRETO;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS,

IN COMITIIS UNIVERSITATIS GLASGUENSIS,

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

RICHARDUS GULIELMUS ROCKLIFFE,

ANGLUS,

SOC. REG. MED. EDIN. SOC. ORDINAR.

AD DIEM XXII. JANUARII, HORA ET LOCO SOLITIS.

GLASGUAE:

TYPIS JACOBI MUNDELL, ACADEMIAE TYPOGRAPHI.

1799.

C

REVERENDO

FRANCISCO ROCKCLIFFE,

PATRUELI,

FULLEBEII

IN

PRAEFECTURA LINCOLNIENSI

RECTORI;

ET

THOMAE WILSON, M.D.

GRANTHAMI,

PROSPERRIME MEDICINAM FACIENTI;

UTRISQUE

VIRIS OPTIMIS

ET

AMICIS;

HANC

DISPUTATIONEM,

AMICITIA ET GRATO ANIMO

MOTUS,

D. D. CQUE

RICHARDUS G. ROCKCLIFFE.

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

CYNANCHE TRACHEALI.

RICHARDO GULIELMO ROCKCLIFFE AUCTORE.

PROOEMIUM.

§ I. MORBIS innumeris opportuni malisque homines nascuntur. Vixdum natos quàm saepe morbi insiliunt, et rapiunt? In quot pericula ruunt pueri inscientes? Quot morbis intereunt juvenes; quot fluctibus obruuntur; quot delirio aut ambitione regum ferro occidunt? Medios aetate et provectos sui morbi invadunt, et absumunt. Longâ senectute hebescunt sensus; membra torpent; praemoriuntur visus, auditus, incessus, dentes etiam ac ciborum instrumenta.

II. Morborum, quibus infirmitate naturae hominum genus obnoxium est, nonnulli, ex improviso, insiliunt, et brevi rapiunt; alii obrepunt, et lentâ

tabe consumunt: quidam viscera petunt; quidam summum corpus: hi glandulas lentâ duritiâ tumefaciunt, aut ulceratione depascuntur; illi artus cruciant, aut humores inquinant et corrumpunt: alii corporis formae dignitatem deturpant; alii mentis lumen obcaecant, aut extinguunt: nonnulli ex ignotis causis oriuntur; nonnulli, ex notis orti, nullam admittunt medicinam.

III. Morborum, qui infantes et pueros adoriuntur, nullus ferè eo periculosior est, qui asperam arteriam inflammatione afficit, et vehementem suffocationem, atque spirandi difficultatem inducit.

IV. Hunc (iii.) morbum confusè et permistè memorant veteres scriptores; GRAECI enim generali nomine *cynanches* * insigniunt; ROMANI, *anginae* †. Recentiores verò discretè persequuntur; et specialibus nominibus, alius alio, ornant ‡.

V. Anginam, quam electè tractare, nobis in animo est, quamque *trachealem* plerique nunc medici appellant, à caeteris anginis omnium primus segregavit HOMIUS; medicus praeclarus, qui sic auxit medicinae scientiam, atque aetate tenerorum saluti

---

* Vid. HIPPOCRAT. *Oper. omn.* edit. à JOANN. ANTONID. *Vander* LINDEN. LUGDUN. BATAV. ann. M,DC,LXV. Lib. XXXVIII. cap. iii. § 96.

† Vid. AUREL. CORNEL. CELS. *De Medicina*, Lib. IV. cap. iv.

‡ Vid. CULLEN. *Synops. Nosolog. Method.* Tom. II. gen. X spec. 3. *Synonym.*

consuluit. A caeteris segregatam *suffocationem stridulam* nominavit *.

VI. *Cynanche trachealis* infantes, ex quo tempore depulsi lacte sunt, atque pueros, qui duodecimum tredecimumve aetatis annum nondum complêrunt, prae quadam corporis proprietate, nondum satìs intellectâ, aggreditur. Ei opportuni sugentes rarissimè sunt, nunquam ferme puberes.

VII. Utì non omni aetate, ita non ubique gentium, hic morbus aequè frequens et infestus est. Namque, ubi loca seu naturâ seu coelo humida sunt, ibi infantes et pueros saepius corripit, quàm ubi arida et sicca. Quò fit, ut, caeteris paribus, eo saepius, sicuti putat HOMIUS, capiantur, qui maritima loca inhabitant et humilia, quàm qui mediterranea et magis edita. Hoc verò non perpetuum est; nam, utì certiores nos facit DISNEIUS ALEXANDER, ubique terrarum apti infantes et pueri sunt, quos hic morbus adoriatur, ubi coelum frigidum et humidum est, praecipuè ubi frequentes caloris et frigoris vicissitudines †.

VIII. *Cynanche*, de qua scribimus, frequentior est, utì ait MILLARIUS, verno tempore et autumnali, quàm aliis anni temporibus; praesertim si coelum

* Vid. FRANCISC. HOM. *Inquiry into the Nature, Cause, and Cure of the Croup.*

† Vid. DISN. ALEXAND. *Treatise on the Nature and Cure of the Cynanche Trachealis*, pag. 13.

humidum sit, et Eurus aut Aquilo spiret *. Verùm saepe tamen etiam brumali tempore infantibus et pueris infesta est †.

IX. Infantes et pueri, inferiore loco nati, saepius *cynanche tracheali* corripiuntur, quàm superiore ‡; propterea forsitan quòd, cùm, prae victu, proclíviores in eam sunt, tum causis, unde oritur, saepius objiciuntur. Huic, porrò, morbo caeteris opportuniores sunt floridi et pleni, quique, pro annis, vegeti sunt et praecoces §.

X. His (I.—IX.) praemissis, considerandum est, primùm quibus notis, tam in corpore vivo tam in cadavere, cognoscatur hic morbus; tum, quibus ex causis proveniat; deinde, quibus signis dignoscatur ab aliis morbis, quibus signorum similitudo sit; pòst, qua ratione explicentur morbida; tum bonus expectandus eventus sit, an malus timendus; deinde, quae conveniat curatio. De his ordine dicendum; sed, ante omnia, definitione aperiendum, quae morbi natura sit.

---

* Vid. JOANN. MILLAR. *Observations on the Asthma and on the Hooping Cough*, pag. 14.

† Vid. DISN. ALEXAND. *Treatise*, &c. pag. 13.

‡ Vid. JOANN. MILLAR. *Observations*, &c. pag. 17.

§ Vid. DISN. ALEXAND. *Treatise*, &c. pag. 13.

DE DEFINITIONE.

XI. QUUM oporteat medicos priùs definire, quibus notis cognoscatur facies morbi, quem scribendo tractare illis in animo ſit, quàm ad alia properent; liceat nobis morbum, quem pro argumento selegimus, definire verbis clarissimi CULLENI; qui eum *pyrexiarum* classe, *phlegmasiarum* ordine, *cynanches* genere, aptè disposuit. Verba autem haec sunt:

" *Cynanche respiratione difficili, inspiratione strepente, voce raucâ, tussi clangosâ, tumore ferè nullo in faucibus apparente, deglutitione parùm difficili et febre synocha* *."

XII. At quoniam, utì bene dixit CICERO, " est definitio, earum rerum, quae sunt ejus rei propriae, quam definire volumus, brevis et circumscripta quaedam explicatio †," atque, ut alibi idem auctor dixit, " in definitionibus neque abesse quicquam decet, neque redundare ‡;" in definitione, quam citavimus, oportet CULLENUM verba, " *tumore ferè nullo in faucibus apparente, deglutitione*

---

* Vid. CULLEN. *Synops. Nosolog. Method.* Tom. II. gen. X. spec. 3.

† Vid. MARC. TULL. CICERON. *De Oratore*, Lib. I. cap. xlii.

‡ Vid. MARC. TULL. CICERON. *De Oratore*, Lib. II. cap. xix.

" *parùm difficili,*" non adjecisse: non enim verae philosophiae convenit, rem, quam aperire volumus, qualitatum negantiâ definire, nedum morbum, quem nobis in animo est scribendo tractare, negantiâ signorum.

DE SIGNIS.

XIII. *Cynanche Trachealis* iisdem haudquaquam signis semper adoritur. Paucos interdum dies, quàm invadit, tussis sicca et frequens urget. Nonnunquam subitò incessit; neque rarò infans somnum init laetus et corpore sanus, et, paucas post horas, timet ex somno, et ferme in articulo mortis est. Plerumque tamen periculosum hunc morbum antegrediuntur horrores vicissimque calores, itemque lassitudo, sitis, caeteraque signa, quae febrem constituunt et indicant *.

XIV. Signa hujus morbi, utì à RUSSELIO accipimus, nonnunquam subinde remittunt †. Imò, utì ait MILLARIUS, aliquando primâ nocte intermittunt sic, ut integritas sequatur; inter quam infans, sicut sanus, somnum, per reliquam noctem, capit, et facilè spirat, donec, sequente vespere, si non citiùs, accessio gravior et longior accedat ‡. Gravioris verò morbi remissiones hujusmodi et intermissiones parùm evidentes sunt.

XV. Ineunte morbo, spiritus difficilior fit solitoque

---

* Vid. DISN. ALEXAND. *Treatise*, &c. pag. 14.

† Vid. RUSSEL. *Oeconom. Natur.*

‡ Vid. JOANN. MILLAR. *Observations*, &c. pag. 18.

citatior; facies subrubra; vox acuta et stridula. Nauseâ saepe, imò haud rarò etiam vomitu, aeger vexatur. Nonnunquam est tussicula sicca, *clangosa*, rauca. Os plerumque fluit salivâ, quae plerumque solito lentior est. Arteriae citatiùs et validiùs micant.

XVI. Progrediente morbo, lingua albida fit, atque crustâ nonnunquam cooperitur. Aeger animam citatiùs et difficiliùs, humerisque elevatis reciprocat: inquietus brachia et pedes dispergit; et, licèt sanus, animo tamen demissus est. Facies livescit. Rubra et parca urina est, atque furfuracei quid deponit. Cutis plerumque arida manet. Aeger devorare potest, at oblatos cibos aversatur.

XVII. Seriùs aliquando ociùsve humor, ex pure et muco compositus, expuitur. Nonnunquam etiam, id sanè quod faustum est, membrana tenax, modò frustulatim, modò tubulata, magno molimine asperâ arteriâ, et ramis ejus in pulmones dispersis, extussitur; quod, cùm acciderit, securitatem pollicetur.

XVIII. Haud rarò autem tussiendo nihil quicquam ejicitur, tandemque ipsa tussis conquiescit. Pulsus arteriarum fiunt celeriores, imbecilliores et tremuli. Anxietas et praecordiorum gravitas urgent. Facies magis colore magisque livescit. Sputum omnino cessat; tandemque fistulis pulmonum oppletis vita extinguitur.

XIX. Nequaquam verò certo morbi tempore recedit vita. Interdum enim, utì ait DISNEIUS ALEXANDER, viginti quatuor horis * aeger moritur. Saepius autem non ante tertium, quartum, quintum sextumve diem. Si, certis temporibus, morbus remittit et ingravescit, vita nonnunquam, utì idem auctor testatur, ad decimum quartum diem protrahitur.

XX. Tenellus aegrotus, dummodo fari possit, quid sibi sit rei, plerumque de obtuso asperae arteriae dolore conqueritur. Externae nonnunquam fauces, earum potissimùm amygdalae, intumescunt †, et dolent. Internae fauces plerumque parùm afficiuntur: interdum tamen tonsillae et uvula leviter inflammantur ‡, et supra modum rubent. Aliquando manus simulque pedes aquâ inter cutem tument §.

XXI. Enarratis signis, quibus *cynanche trachealis* cognoscatur, operae pretium erit, paucis proponere morbida, quae, cadavere patefacto, in aspera arteria conspiciuntur. His enim cognitis, certiùs apparebit, cùm quae sit morbi natura, tum qua ratione exponantur notae quibus morbus insignitur.

---

* Vid. DISN. ALEXAND. *Treatise*, pag. 18.

† Vid. THOM. CRAUFORD. Disquisit. Medic. Inaug. *De Cynanche Stridula*, EDIN. ann. M,DCC,LXXI. pag. 3.

‡ Vid. PER. ECCLESTON. NOEL. Disput. Med. Inaug. *De Angina Tracheali*, EDIN. ann. M,DCC,XCIV. § 6.

§ Vid. FRANCISC. HOM. *Inquiry*, &c. Cas. I. —— THOM. CRAUFORD. *Disquisit.* &c. pag. 3.

DE CADAVERUM MORBIDIS.

XXII. HOMIUS et MICHAELIS, medici clari in primis, interaneis mortuorum curiosissimè exploratis, omnium primi, quantùm scimus, quae hujus morbi sit natura, luculenter explicârunt.

XXIII. Introspectis cadaveribus eorum, quos absumpserit *cynanche trachealis*, complura, utì comperti sunt hi medici aliique plurimi, morbida apparent. Asperâ arteriâ incisâ et introspectâ, oculis sese offert membrana mucosa, tenax, fistulata; quae non solùm asperam arteriam ipsam intrinsecùs amicit, sed etiam ramos et ramulos, quos haec in pulmones diffundit, quique à medicis *bronchia* nominantur.

XXIV. Spuria (xxiii.) haec membrana, ex superiore parte, crassior est; ex inferiore, tenuior. Inter eandem et villosam asperae arteriae tunicam, ex qua eam separare facillimum est, copia humoris purulenti vel mucosi interjacet. Adeò, porrò, tenax et firma est, ut aqua, in qua macerata complures dies sit, eam solvere nequeat. In quibusdam aegris non asperam modò arteriam investit, sed in *bronchia* quoque, seu fistulas pulmonum, ramos quoquoversum tendit. In aliis autem, in parte asperae arteriae inferiore paulatim desinit; et reliquam hujus partem, et *bronchia*, humor mollicellus, albidus et purulentus, qui nondum in membranam concrevit, opplet.

XXV. Tunica asperae arteriae villosa nunquam ulcerata apparet; at ostendit tamen vestigia inflammationis, atque, inter eam, et membranam spuriam ex qua facilè potest separari, humor, ex muco et pure compositus, continetur *.

XXVI. Nonnunquam glandulae, quae basi linguae inseruntur, turgidae sunt. Tumidae quoque interdum, at rariùs, faucium amygdalae.

XXVII. Aliquando autem, utì testatur AUSTINUS, cadavere patefacto, neque spuria membranâ, internae asperae arteriae obducta, conspicitur, neque mucus nimius, neque reliquiae inflammationis. Haec verò signa duntaxat iis abesse videntur cadaveribus, quorum, prae morbi gravitate, mors antè potita est, quàm solitae notae apparuerunt.

XXVIII. Dictis signis, tam iis, quibus *cynanche trachealis*, dum vita manet, cognoscitur, tam iis, quae, patefacto cadavere, oculis sese offerunt, nunc considerandum est, quibus ex causis oriatur.

---

* Vid. MATH. BAILLEI. *Morbid Anatomy*, pag. 56.

DE CAUSIS.

XXIX. MORBORUM causas cognoscere, medicorum maximè interest. ' Non enim possunt ii scire, quomodo morbos curare conveniat, qui, unde hi sint, ignorent. Hi igitur, qui rationalem medicinam profitentur, necessariam esse proponunt abditarum, deinde evidentium causarum notitiam, novissimè morbos continentium. Quum ita sit, quaerendum est, quibus ex causis abditis et evidentibus *cynanche trachealis* oriatur, quaeque causa ipsum hunc morbum contineat.

XXX. *ABDITAE*,—*anginae trachealis* causae, quae, apud CELSUM, eandem vim habent, quam, apud recentiores scriptores, *praedisponentes*, videntur esse proprietas quaedam infantilium et puerilium corporum, atque canalis animae arteriarum debilitas.

XXXI. I. In quo verò consistat haec corporis proprietas, nondum inter medicos satìs constat et convenit. Tenerâ aetate, qua irritabilitas corporis maxima est, providet alma natura, ut non solùm in vias omnes excernatur plus muci, quod eas illinat ne transeuntibus irritentur, sed etiam cùm vias tum summum corpus uberior ex arteriis exhalantibus halitus humectet.

2. Cùm verò humorum, tam secretorum tam exhalatorum, ratio sit, consequitur, quo parcior exhalatio est ex summo corpore, fore, ut in vias eo plus humoris exhaletur, et eo plus secernatur muci.

3. Si qua igitur causa cutis exhalationem supprimat vel minuat, fit, ut in vias quasdam, saepissime verò in alvum et animae canalim, sanguis derivetur; quae, prae plenitudine vasorum quam hujusmodi derivatio efficit, aptae fiunt, quae vel inflammatione vel profluvio quodam corripiantur. Hinc est, quamobrem infantes et pueri, prae caeteris, ad *cynanchen trachealem* et diarrhoeam proni existant.

XXXII. Quin asperae arteriae vasorum debilitate anginae *tracheali* opportuni sint infantes et pueri, vix dubium est. Namque inter medicos constat, quaecunque debilitent tenera eorum corpora, at praecipuè animae fistulam, ejusque ramos quos in pulmones dispergit, eadem eos in hunc morbum proclives facere. Hujusmodi autem sunt vagitus, vociferatio, cantatio, organorum musicorum inflatio; et praeterea morbi quidam, nimirum *asthma*, *pertussis*, *catarrhus*, *variola*, *rubeola*, quibus accedant caeterae anginae species.

XXXIII. 1. Qua ratione debilitas universi corporis vel asperae arteriae, his causis effecta, proclives in *cynanchen trachealem* infantes et pueros reddat, explicatu haud difficile est. Universo enim corpore debilitato, sanguis in summum aequaliter corpus non

distribuitur, neque cutis exhalatio tanta est, quantam bona valetudo requirat.

2. Has autem (xxxiii. 1.) ob causas, plus sanguinis in partes interiores, praecipuè verò in vias quasdam, alvum nempe aut asperam arteriam, derivatur. Quòd si arteriae harum viarum simul causis quibuslibet debiles sunt, sanguinem nequeunt in venas aequè citò expellere, ac in ipsas impellitur. Hinc in iis plenitudo insolita, unde illae viae ad inflammationem concipiendam, et *lympham* exhalandam, et mucum excernendum, contra consuetudinem faciles sunt.

3. Hoc (xxxiii. 2.) modo alvus ad *enteritidem* et diarrhoeam proclivis fit; atque, id quod ad rem nostram magis attinet, aspera arteria ad *cynanchen trachealem* et *catarrhum*.

XXXIV. *Evidentes.*—Memoratis abditis causis, seu iis quibus in *cynanchen trachealem* pronum fit tenerum hominum genus, nunc quaerendum est, quibus evidentibus causis excitetur hic morbus.

XXXV. Hunc morbum, sicut alios, qui inflammationem habent, saepissime excitat frigus summo corpori admotum. Ita esse, verisimillimum est, propterea quòd saepe ab usitatis *catarrhi* signis incipit; et quòd iis saepissime anni temporibus accidit, ubi calor et frigus frequentiùs vices alternant.

XXXVI. Quaeratur verò, quemadmodum hunc

morbum moveat frigus. Avertendo, respondemus, sanguinem à summo corpore, et cutis halitum supprimendo; quò fit, ut in animae canalis arteriis sanguis, supra modum, cumuletur, et ipse unà cum exhalanda materia, qua, prae suppresso cutis halitu, redundat, eas irritando inflammationem concitet.

XXXVII. *Causa morbum continens.*—Hactenus de abditis et evidentibus causis: nunc ad eam transeundum, ex qua, tanquam trunco, omnia signa, tanquam rami, enascuntur. Haec cujuslibet morbi causa, quippe cùm communis quasi omnium signorum parens sit, elegantissimè à Celso dicitur morbum continere.

XXXVIII. Eandem verò (XXXVII.) causam recentiores scriptores *proximam* nominant. Hinc apud eos foecunda inaniarum et contentionis materia: nam, cùm *proxima* verbum comparativum sit, nequedum inter scriptores convenerit, quid semper significare oporteat; vix duo medicorum sunt, quorum in mente eandem vim habet, quique, per id, idem aliis sensum exprimunt.

XXXIX. Quò fit, ut, per *proximam* causam, diversi medici diversam sibi velint, et quisque studeat novam adducere, spretâ vel malè intellectâ eâ aliorum. Hanc ob rem, utì undam unda, ita, de causa morborum *proxima*, aliam opinionem subsequitur alia; ipsa forsitan haud minùs vero absona, et alii aequè fortasse inani locum pòst paulò datura.

XL. Quòd si medicis verborum virtutis tanta cura esset, quanto studio nova, ac nihil profutura petunt; constantiùs sese opiniones medicae haberent, neque aliam aliâ ferri, neque mutari ac misceri omnes cerneres; atque ipsa brevi medicina eò claritatis procederet, ubi, pro conjecturali arte, luculenta scientia et stabilis fieret.

XLI. His (xxxvii.—xl.) generaliter praemissis, nunc, more eorum, qui hujusmodi disputationes faciunt, quaerendum est, quae causa morbum, quem persequimur, contineat, seu, recentiorum linguâ, quae hujus sit *proxima* causa.

XLII. De hac (xli.) causa, tres omnino opiniones sunt. Nonnulli, HOMIUM secuti, opinantur, causam, quae *cynanchen trachealem* continet, esse corium spurium, quod asperae arteriae, et ramis ejus in pulmones dispersis, intrinsecùs obducitur. Alii, sicuti SIMPSON, MILLARIUS, et RUSHIUS, contendunt esse spasmum *laryngis*. Alii, denique, cum CULLENO consentiunt, esse asperae arteriae ejusque ramorum inflammationem, quae, nisi digeratur, efficit, ut in has vias sanguinis lympha seriùs ociùs effundatur, et in tenacem ibi membranam arescat. De his ordine fusiùs disputandum est.

XLIII. *OPINIO PRIMA.*—Quanquam, patefactis cadaveribus eorum, quos abstulerit *cynanche trachealis*, membrana spuria plerumque deprehenditur; tamen haudquaquam hinc concludendum est, hujus-

modi membranam causam esse, quae hunc morbum continet.

XLIV. Interdum enim in iis, quos hic morbus strangulavit, spuria membrana non conspicitur; id profectò, quod satìs probat, hujusmodi membranam, quoties existat, non morbi causam esse, sed effectum. Quinetiam, inter morbum, membrana, de qua dicitur, interdum extussitur, neque tamen sanatur morbus; aliter sanè, atque esset, si ea membrana morbum contineret. Denique, morbus nonnunquam sine membranae sputo curatur, quod HOMII opinionem prorsùs evertit.

XLV. *Opinio Secunda.*—Neque profectò vero magis consentaneum est, causam, quae, utì contendunt SIMPSON, MILLARIUS, et RUSHIUS, anginam *trachealem* còntinet, esse *laryngis* spasmum.

XLVI. Namque, contra hanc (xlv.) opinionem, dici potest, medicamenta, ex iis quae spasmum solvunt, non, nisi postquam sanguis missus est, ad hanc anginam curandam valere; et morbos spasticos remittere subinde aut intermittere, dum angina *trachealis*, utì testantur HOMIUS, CULLENUS, GREGORIUS, aliique boni auctores, vix unquam, vel saltem rarissimè, intermittere observatur.

XLVII. *Opinio Tertia.*—His itàque (xliii.—xlvi.) opinionibus rejectis, inclinant nobis animi, ut CULLENO assentiamur; qui contendit, causam, quae

morbum, quem persequimur, continet, esse inflammationem in tunica asperae arteriae intima.

XLVIII. Hanc enim opinionem confirmant, non solùm notae, quibus insignitur morbus, et causae, unde oritur, et morbida, quae, patefactis cadaveribus, oculis sese offerunt; sed etiam sanguis è vena, dum urget, emissus, atque ratio, qua efficacissimè sanatur. His adductus, CULLENUS hanc *cynanches* speciem inter morbos, qui habent inflammationem, disposuit.

XLIX. Causis dictis, tam abditis et evidentibus, tam eâ quae morbum continet; nunc considerandum est, quemadmodum hic dignoscatur ab aliis morbis, qui signis quibusdam eum simulant.

DE DIAGNOSI.

L. Morbi, quibus signorum quorundam communio est cum *cynanche tracheali*, sunt *catarrhus*, *asthma*, et *pertussis*. De his igitur deinceps pauca dicenda sunt.

LI. *Catarrhus*.—Maximi momenti est, non habere anginam, de qua scribimus, pro *catarrho* simplice, à quo saepe incipit, quemque signis quibusdam simulat ; eòque magis, quòd hic morbus levis est et rarò medicinam desiderat, dum ille fallax est et periculosus, qui, nisi opportunè subveniat medicina, aegrum suffocat.

LII. Satìs tamen facilè internoscantur hi morbi. *Catarrhus* enim nonnunquam, utì ferunt medici, pestilens est, et contactu longè latèque vulgatur ; *cynanche* verò *trachealis* nunquam contagione spargitur. Quinetiam, hic morbus, contrà atque ille, insignitur inhalatione strepente, voce stridulâ, tussi clangente, facie pallidâ, haud rarò tumidâ et plumbeâ, atque magnâ spirandi difficultate.

LIII. *Asthma*—et *cynanche trachealis* non morbi sunt adeò similes, quin facilè distinguantur. *Asthma* enim morbus intermittens est, qui, intervenientibus integritatibus, periodis quamvis incertis subit ; et,

inter accessiones, aeger, dum spiritum ducit cum sibilo strepente, et pectoris angustiâ afficitur, vel non omnino, vel saltem non sine magno molimine, tussire potest. Contrà, *cynanche trachealis* vix remittere nedum intermittere observatur; atque aeger neque tussiendi impotens est, neque, inter spiritum hauriendum, sibilos elidit.

LIV. *Pertussis*,—satìs à *cynanche tracheali* distinguitur tussi *convulsivâ* strangulante, et *inspiratione* sonorâ iteratâ, quae illi, non huic, propria sunt. Praeterea, ille morbus, secùs atque hic, tabo quodam speciali generatur, et contagione, atque ministeriis in vicem, serpit.

LV. Diximus, quemadmodum *cynanche trachealis* distinguatur ab aliis morbis, quibus, cum ea, signa quaedam communia sunt; nunc transeundum est ad eam rei nostrae partem, in qua signa praecipua exponere propositum est.

DE SIGNORUM RATIONE.

LVI. *Spirandi Difficultas*,—quae continuò urget, angustiis oritur asperae arteriae, et ramorum quos in pulmones distribuit. Has autem efficiunt, partim membrana spuria, et humor purulentus inter eam et intimam asperae arteriae tunicam contentus, partim *laryngis* musculorum spasmus.

LVII. His (lvi.) causis angustatâ asperâ arteriâ ejusque ramis, aeger aëra, quantum ad sanguinem ex purpureo in coccineum seu vitalem mutandum requiratur, extrinsecùs in pulmones, singulis vicibus, adducere nequit. Quò verò levet anxietatem, qua, prae sanguine non ritè mutato, afficitur, animam eo crebriùs reciprocare tendit, quo parciùs, singulis temporibus, haurit. Quò magis autem aspera arteria, et hujus rami in pulmones distributi, coangustantur, eo parciùs spiritus in pulmones trahitur.

LVIII. Quum verò vitae flamma ali nequeat, nisi hausto spiritu sanguis, dum per pulmones transit, ex purpureo in coccineum vertatur; necesse est, ut, quo parciùs spiritus, singulis vicibus, hauritur, eo hauriatur crebriùs. Nisi igitur spirandi crebritas possit rependere parcitatem, qua, singulis tempori-

bus, spiritus trahitur, sanguis, in transitu per pulmones in coccineum seu vitalem non conversus, impotens fit tum sinistrum cor stimulandi, tum arteriam magnam, cujus est eum in totum corpus diffundere; atque hinc, haud secùs atque ex strangulatione vel submersione, vita extinguitur.

LIX. Aeger verò crebris conaminibus, quibus tendit tantam animae copiam spiritu in pulmones ducere, quanta ad sanguinem in vitalem mutandum sufficiat, admodum fatigatur; neque potest, nisi summâ difficultate atque gravi anhelitu, animam reciprocare et vitam producere.

LX. *Inhalatio strepens*—est, partim ex angustia et siccitate asperae arteriae, et partim ex celeritate, qua, per hunc tubum ejusque ramos, spiritus extrinsecùs in pulmones ducitur.

LXI. *Vox rauca vel stridula.*—Vox raucet vel stridet eâdem causâ, qua strepit inhalatio. Nam, utì vox organorum musicorum spiritalium, quo angustiora iis foramina sunt et sicciora, et quo celeriùs per haec spiritus inflatur, eo plùs strepit et stridet; ita vox hominum ex causis, quas (lx.) memoravimus.

LXII. *Tussis clangens.*—Eâdem causâ tussis clangit, qua rauca vox est, et strepens inhalatio. Inter enim tussiendum, aër ex pulmonibus magnâ vi, per angustam et siccam asperam arteriam, expel-

litur, atque sic edit sonum, qui clangor nominatur.

LXIII. *Facies tumida et plumbea.*—Prae fistulis pulmonum membranâ spuriâ aut humore purulento vel mucoso oppletis, sanguis ex dextro corde per pulmones in sinistrum expeditè transire non potest. Sanguine autem in dextro corde cumulato impeditur, quo minùs huc à capite sanguis expeditè refluat. Hinc faciei tumor.

LXIV. Eodem tempore, fistulis pulmonum membranâ spuriâ et humore purulento mucosoque oppletis, neque satìs magna animae copia in pulmones adducitur, neque profectò ex anima adducta vitalem sanguis mutationem subit. *Chymicis* verò periculis compertum est, sanguinem, nisi in pulmones idonea animae copia spiritu ducatur, atque ex adducta vitalem ille humor mutationem subeat, purpureum vel subnigrum fieri; atque summum hinc corpus plumbeum ducere colorem, praecipuè verò faciem, quippe cujus cutis, prae ea caeteri summi corporis, perluceat.

LXV. *Pedum et manuum aqua intercus*—pulmonibus, prae fistulis oppletis, sanguini parùm perviis tribuenda est. Etenim, hanc ob rem, pervio ex dextro corde, pulmonum viâ, in sinistrum impedito, sanguis nequit, per venam cavam, in dextrum cor expeditè refluere, at in extremis magnae arteriae surculis, in iis praecipuè manuum et pedum, supra consuetudinem, cumulatur; ex quibus, per

arterias exhalantes, aquosae ejus partes in *telam cellulosam* exeunt, et tumorem efficiunt qui pressioni cedit.

LXVI. Expositis praecipuis signis, dicendum est, quae notae spem, quae periculum, ostendant; deinde ad curationem transeundum.

DE PROGNOSI.

LXVII. Hic morbus, utì Homius bene ait, periculosus est: eòque magis, quòd nullum ferme metum injicit, donec eò processerit gravitatis, ut ad ultima ferè jam ventum sit; quòd initio haud raro inobservatus progreditur, neque arcessitur medicus, dum, prae ejus gravitate, medicina serotina nihil valeat; et quòd saepe infantes fari, quid sibi sit rei, nescios adoritur *.

LXVIII. 1. Si, postquam morbus jam tres vel quatuor dies continuavit, magna spirandi difficultas est, simulque arteriarum pulsus celer et debilis, atque facies rubra, malum est. Mali etiam morbi indicium est, aegrum magnâ anxietate premi, et se huc frequenter et illuc jactare, et brachia et crura nudare et inaequaliter dispergere.

2. In propinquo mors est, neque servari potest aeger, si, post tertium quartumve diem, voce etiamnum raucâ et tussi clangente, nihil membranacei aut mucosi extussitur; aut, post extussitas membranulas, sputo cessante spirandi difficultas augetur, vires fugiunt, atque plùs non facies modò livet, sed manus quoque et pedes aquâ intercute tument: haec

* Vid. Francisc. Hom. *Inquiry*, &c. Corol. vii.

enim signa indicant, haud multùm abesse, ut pulmonum fistulae membranâ spuriâ et mucoso purulentove humore oppleantur, et vita extinguatur.

LXIX. Contrà, scire licet, aegrum non periclitari, si, post duos tresve dies, febris, quae ab initio levis fuit, remittit; si spiritus faciliùs ducitur; si arteriarum pulsus, licèt frequentiores, sunt tamen validi et firmi; si vox, nisi inter tussiendum aut vagiendum, ferme naturalis est. Tussis quoque rarior, fortior, et humidior, quippe cùm ostendat, membranam spuriam vel non formari, vel, si formata sit, jam dissolvi, atque inflammationem discuti, securitatem pollicetur *. Bonum etiam signum est, frustula membranacea, et humorem purulentum mucosumve extussire.

* Vid. FRANCISC. HOM. *Inquiry*, &c. Corol. vii.

DE CURATIONE.

LXX. Caeteris rei nostrae partibus absolutis, ad solam, quae restat et longè utilissima est, eam scilicet, in qua de medendi ratione dicitur, pervenimus.

LXXI. In hac parte, nobis consilium est, primùm, dum etiamnum morbus recens est, nequedum membrana spuria formata, inflammationem digerere; deinde, morbo vetustiore et membranâ formatâ, sputum ex pectore movere; postremò, morbo curato, vires redintegrare. De his singulis, pauca dicenda sunt.

CONSILIUM PRIMUM.

LXXII. *Abstinentia.*—Quò discutiatur inflammatio, oportet aegrum abstinere ab omnibus, quae corpus irritant, instimulant, vel calefaciunt; maximè ab omnibus, quae *laryngem* irritando tussim movent, et exasperant. Temperies igitur cubiculi modica debet esse, qualem, nempe, sexagesimus secundus *Fahrenhictiani thermometri* gradus indicat. Eandem ob causam, cibus ex materia media vel imbecilla esse debet, atque dilutior potus. Simul abstinendum est vagitu, vociferatione, utpote quibus tussis exasperetur.

LXXIII. *Exinanitio.*—Eodem consilio, opus est, ut ex aegri corpore materia dematur, missione nempe sanguinis, vomitione, alvi purgatione, et haud scio annon etiam sudatione.

LXXIV. *Sanguinis missionem*—ad inflammationem discutiendam plurimùm pollere, satìs constat. Ut primùm igitur apparet, infantem *cynanche tracheali* corripi, sanguinem quamprimum mittere oportet. Mitti autem potest vel ex brachio, id quod initio satius* est, vel, id quod postea magis convenit, ex faucibus externis, vel ex manibus pedibusque. Si, ut interdum est, una missio inflammationem et febrem non reprimat; altera, imò interdum etiam tertia, requiretur, donec tantum vitalis humoris demptum sit, quantum vis morbi desideret, et vires aegri patiantur.

LXXV. Sanguine opportunè elicito, morbus, utì comperti sunt medici, haud raró sistitur, atque ad sanitatem perducitur. Neglecto verò per paucos dies hoc remedio, plerumque usque eò increscit morbus, ut evadat insanabilis, et aegrum brevi strangulet.

LXXVI. *Vomitio,*—post sanguinem detractum, multùm ad inflammationem discutiendam valet; quippe cùm non solùm distribuat sanguinem in corpus aequaliter totum, sed etiam cutis halitum eliciat, atque sputum ex aspera arteria ejusque ramis moveat.

---

* Vid. Francisc. Hom. *Inquiry*, &c. Corol. viii.

Homius tamen negat, se unquam vidisse vomitum respondere; et suspicatur, saepe perniciosum esse; quoniam efficit, ut in fistulis pulmonum mucus uberiùs secernatur *. Hac verò de re, alii medici, quibus potiùs assentimur, Homio non accedunt.

LXXVII. Vomitoria, quae optimè conveniunt, sunt, infantibus *vinum stibiatum*, et pueris *tartris potassae stibiatus*.

LXXVIII. *Alvi purgatio*,—ad inflammationem reprimendam utilis est. Vel movenda igitur subinde alvus est catharticis devoratis, vel ducenda laxantibus ex parte inferiore infusis.

LXXIX. Medicamenta, quibus moveatur alvus, ea debent esse, quae palato haud ingrata sint; aliter enim infans aversatur, neque, sine vagitu, qui sanè multùm nocet tussim movendo, assumit. Pastilli ex *magnesia alba* et saccharo, palatis infantum jucundi sunt, atque, sicuti à Homio accipimus, bene respondent. Idoneae quoque sunt, utì idem auctor testatur, crystalli *tartritis sodae* sero lactis solutae, dummodo sine vagitu aeger adhibeat †. Longè verò optimum medicamentum, quo cieatur alvus, *murias hydrargyri dulcis* est ‡.

LXXX. Quòd si infans omnia aequaliter cathar-

* Vid. Francisc. Hom. *Inquiry*, &c. Corol. viii.
† Vid. Francisc. Hom. *Inquiry*, &c. Corol. viii.
‡ Vid. Rush.

tica aversatur quibus moveatur alvus, haec laxantibus ex inferiore parte inditis subinde subducenda est. Hunc in finem, aqua tepida, in qua solutus *murias sodae* sit, idonea est.

LXXXI. *Sudorem moventia*,—quippe cùm sanguinem in summum aequaliter corpus evocent, ad inflammationem internarum partium digerendam haud parùm valent, dummodo cor et arterias non nimis incitent. Quocirca, iis *cynanche tracheali* laborantibus subvenire medici solent. At parùm tamen efficacia HOMIUS plerumque compertus est.

LXXXII. Caeteris hujus (lxxxi.) generis medicamentis *vinum stibiatum cynanche tracheali* aegrotis meliùs convenit.

LXXXIII. *EXULCERATIO*,—post sanguinem missum, et alvum motam aut subductam, multùm pollet ad inflammationem asperae arteriae discutiendam. Quapropter, emplastrum exulceratorium, ex contritis cantharidibus et unguento compositum, externis faucibus imponendum est. Ne verò stranguria superveniat, oportet medicum emplastro nondum imposito *camphoram* adjicere; aut, inter id et cuticulam, sindonem interponere; aut, id fortasse quod satius est, praecipere, ut, quamdiu faucibus superjaceat exulceratorium, aeger aquam, in qua coctum hordeum sit, affatim bibat.

LXXXIV. *SPASMUM SOLVENTIA*—parùm, sicuti comperti sunt CULLENUS et plerique alii medici, con-

tra inflammationem pollent, qua, inter *cynanchen trachealem*, aspera arteria afficitur, nisi postquam efficaciora remedia et medicamenta adhibita sunt. Quapropter, nostris temporibus, ad hujusmodi medicamenta rarissimè decurritur. Si tamen quando necessaria medicus putat, opium, quippe quod efficacissimum sit, caeteris anteferendum est.

CONSILIUM SECUNDUM.

LXXXV. Remedia et medicamenta diximus, quibus discutienda inflammatio sit; nunc ad medicamenta venimus, quae, post spuriam membranam factam, ejus ex pectore sputum moveant.

LXXXVI. *Vomitoria*,—hunc in finem, efficacissima sunt, si modò aegri vires vomitum tutò pati possint. Caeteris autem hujus generis medicamentis anteferuntur *vinum stibiatum* et *tartris potassae stibiatus*: illud infantibus meliùs convenit; hic, pueris. Quòd si spiritus adeò jam difficilis est, ut propè sit ut aeger stranguletur, vomitum hoc consilio ciere inutile est, imò periculosissimum.

LXXXVII. *Nauseosa*—quoque, eundem in finem, utilia sunt. Ad hoc genus pertinent squillae, atque vomitoria dosibus assumpta quae duntaxat nauseam moveant. Acetum ex squillis bene infantibus convenit: vomitoriorum optima sunt *tartris potassae stibiatus*, et *vinum stibiatum*.

LXXXVIII. *Exulceratoria*,—subinde faucibus vel pectori superimposita, fortasse etiam nonnihil ad sputum membranae spuriae ex pectore movendum polleant.

CONSILIUM TERTIUM.

LXXXIX. Caeteris propositae curationis partibus absolutis, nunc restat, ut paucis dicamus, quibus convalescentis vires confirmentur: est enim medicorum non solùm curare morbos, sed etiam revalescentibus vires restituere.

XC. Hunc in finem, idoneum regimen necessarium est; et, si hoc, per se, non satìs valeat, medicina in auxilium vocanda est.

XCI. *Regimen*,—ex tribus partibus constat, diaetâ, nempe, exercitatione, et vestitu. Ad haec igitur animum advertere medicum oportet.

XCII. *Diaeta*,—ex esculentis componitur et potulentis.—Illa ex materia media et valente sumi debent, quae satìs nutriat, simulque stomacho idonea sit, et concoctu facilis, at quae tamen non in nimios motus incitet cor et arterias.—Haec aliquanto meraciora esse oportet, attamen quae non nimis stimulent.

XCIII. *Exercitatio*—quoque ad reficiendas convalescentium vires utilissima est. Initio, gestatio op-

timè convenit. Postea verò quàm vires paululùm collegerit convalescens, ambulatione, et, si puer sit, equitatione, uti liceat. Cavendum autem est, ne, dum se exercet, humori et frigori sese objiciat, et morbo denuo corripiatur.

XCIV. *Vestitus*—infantum et puerorum, ex angina *tracheali* convalescentium, is debet esse, qui cutis halitum eliciat, neque tamen corpus gravet, ejusque motus impediat.

XCV. *MEDICINA*,—si, per se, ad vires convalescentium redintegrandas non valeat regimen, subvenire debet. Medicamenta igitur, ex iis quae roborant, quoties opus, assumenda sunt.

XCVI. Hujus (XCV.) generis optima sunt *cinchonae* cortex, quaedamve ex hoc praeparata. Flava hujus corticis species, utì periculis comperti sunt RELPHIUS, et alii medici haud pauci, cùm nostrates tum peregrini, caeteris praepollet, et stomacho magis idonea est. Si, id quod nonnunquam accidit, hujus pulvis stomacho alienus est, praeparatorum ex eo aliquid anteferendum est, in primis aqua frigida in qua maceratus sit.

XCVII. Rarissimè verò medicamenta, ex iis quae roborant, à revalescentibus ex *cynanche tracheali* requiruntur; cùm praesertim regimen ad vires refovendas et confirmandas ferè semper sufficiat.

FINIS.